

1121M/2
Д. 68
26926

ДОРЖИН БАШ

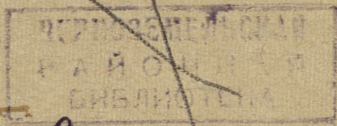

МИНИ
ҮЙИН
УДС

ДОРЖИН БАСН

МИНИ
ҮЙИН
УЛС

ОЧЕРКС БОЛН
КЕЛВРМҮД

а.с.

ХАЛЬМГ ДЕГТР НАРНАЧ
Э Л С Т • 1967

Н А Р Г

Октябрин үүдэсн хув	3
Диилвр энд бас белдгдлэ	14
Кергт тохрсн күсл	19
✓ Көдлмшэри күцсн тоомср	27
✓ Мини үүрин өслт	36
Дууна үүдлт	49
Нурвн дун	57
Сананас һаршго күн	65
✓ Боова эмгнэ келвр	71
Ээмгин нег амдач	81
Бадаш «багшин» домһһн	89
Түрүн багш	99

Шог келврмүд. Дамбрлһн.

Бийдэн авсн андһар	110
Кен-кениг	113
Эвтэ залу	117
Дөгэтэ дүсрэнд	120
Мунь зээлтхэ, сәнһ учртха	124
Би эрлг-номин хаанад	128

БИЙДЭН АВСН АНДЬАР

Альк-нег юм өврэд-живрэд, сурад, сонсад, соньмсад йовдгнь Өлзэтд баһаснь авн заңшал болж одсмн. Энү-нэс көлтэ кесг сааж эвго йовдлла харһсн бийнь Өлзэт «сурсн юмн — сураp боов чигн болдго» гишң үлгүрэр, дасмжан мартж чадхш.

Эн саамдан бас Өлзэт эврэ сурсн заңшалыннь мен болж харв.

Өрүн көдлмштэн ирчкэд Өлзэт, кен, ямаран соньн зэңгтэ ирсн болна гиһэд, йиринэ кедг кевэрн, өрэс эргж йовад, рабочкомин өрөһүр орж ирхлэ, эмтн ирэд уга санж.

Рабочкомин ахлагин столур живж, өөрдэд, деернь кевтсн цаасдинь секэд хэлэжэхлэ, заагтнь ут список бэ-эснь илдэд һарад ирв.

— А-а-а, хэлэ-хэлэ! Одак эмтиг мөрэлх список гиснь эн болжана. Альков, хэлэй-хэлэй, кен кишгтэ болжад-гж,— гиж урлан гүвс гиж дотран келн Өлзэт, деерэснь авн дорагшлулж хурдар умшж йовад, бичккэд, дэкэд, деерэснь карандашар хусчксн бийиннь нернлэ харһад бээв. Экн авгтан чочн тусад, нүдэн арччкад, дэкн нег давтж, умшчкад, лавта энүнэ нернь хусата болжахиг медж авчкад, Өлзэтин махмуднь киит урсад одв.

Цааранднь тесж бийэн бэрж, наадк улсиннь нердинь умшж чадл уга, списокиг ормурнь хэрү шивчкэд, эн ад-

hж hарв. Оpmдан ирэд суучкад, көдлмшэн кехэр сөдхлэ, тернь hартнь бэргдж өгл уга бээв. «Өлзэт эндр өрүн шин зэнг уга яhж ирсн болхмби?» — гилдж хажудк үүрмүднь дотран алц боллдад бээв. Болв Өлзэт юм келхш, тагчк.

Удан дэкж тиигж тесж сууж чадл уга Өлзэт босад, hарад, коридорар цааран-нааран йовднжаhад, рабочкомин ахлач тал орж ирв. Орж ирн түдвр угаhар Өлзэт үгэн эклв:

— Энүнд, танд, список бээнэ гинэ...

— Бээхлэ тегэд,— гиж тернь төвшүнэр келв.

— Тер списокэс мини нериг хусад хайчкж гинэ. Яhад тиигсмт? Юуhарн би эмтнэс дуту болжахмб?

Рабочкомин ахлач эки авгтан юуна тускар үг hарч-ахиг медл уга алцтрад:

— Юн, ямаран списокэс, кенэ нер хуссна тускар келэд бээнэч? — болв.

— Кенэ болх билэ, мини, Өлзэтин нериг хусжт,— болж эн рабочкомин ам авад цэнв.

— Э-э, тиим, чини нериг хусчклав...

— Кен... кен танд тиим зөв өгсмб? — гиж, рабочкомин ахлачиг үгинь күцц келүллго дууhан өөдлүлв.

— Би хулав. Чамаг нилх күүкдтэ күн гиhэд, нүк малтж, мод суулhх көдлмш күнд болх гиhэд, списокэс би хусчклав. Иигтлэн икэр бурушадг болхла, келхд, бийчнь зүткжэхлэ — үлдэж болхмн,— гиж келэд рабочкомин ахлач цаасд заагас списокиг хээж, олж авад, секэд, харлулад хусчкси Өлзэтин нерн деерөhэр, эвтэ хурh-дарн, кевтэ үзгүдэр, көк бекэр барлад гилтэ шинэс би-чэд оркв.

— Маңhдур өрүн, нээмн часла, конторин өөр, энүнд хурхвдн. Күрзэн авн ир. Бичэ дут, хэрнь. Паркд модд суулhхвдн,— гиж келэд, рабочкомин ахлач списокэн бүр-кэд, хэрү ормднь тэвчкв.

Өлзэт дэкж ямаран чигн үг немж келл уга, доран үкс эргж агад, шурд нарад одв.

Өрүнднь Өлзэт босад, терзүр өөрдэд, һазак теңгрин бээдлиг хэлэв. Теңгр бүркг. Сальки хувсхэд үлэхэд бээнэ. Моддин ацмуд нээхлж делснэ. «Амрча, Өлзэт, мөррән оч ав!.. Фуф, иим салькид, чиигтэ һазрт, нүк яһж, малтхмн болхв энчнь! Арһ уга. Белдх кергтэ. Чамаг чамаг, дэкж күүнэ стол деер бээсн цаас хэлэдмн болхнь!» — гиж Өлзэт бийнь бийдэн андһар өгв...

Кен меднэ, йир. Даслт гисн бөк юмн. Тесж Өлзэт бийән бәрж чадхмн болхий?...

1965 ж.